

László Zoltán

Feleségemről

Úgy kötöm meg a szívemet is,
Miként strófákkal kötöm meg a dalt:
Keresem és kerülöm a vihart.

Utált béklyókért esdve futok,
Gyűlölöm és megáldom az eszem,
De ha feledni kell, emlékezem.

Faképnél hagynám százszor magam.
Mindig örültem szépet akarok
S gyáva kutyaként a vágyba halok.

Fiaim: álmok, örületek,
Apátok hú, jószágos: a Halál,
De meggyilkol anyátok: a Szabály.

(Ady Endre)

1946 augusztusában született Budapesten,
– mindig az augusztus volt a legkedvesebb hónapja – az akkor romokban heverő,
de a gyermeki képzeletet így is lenyűgöző, romantikus és izgalmas budai Vár
közelében. Édesanyja kistisztviselő, édesapja kazánkovács volt, a nagymama pedig,
akivel haláláig együtt éltek, cselédből lett szakácsnő, majd villamoskalauzból vált
nyugdíjassá. A nagymamának, de szüleinek szintűgy, mindenekfelett és -előtt való
volt a gyerekek tanulása. Benne és bátyjában, aki most a Szegedi Operaház első
karmestere, jó alanyra találtak. Mindketten kitűnően végezték az általános iskolát,
közben pedig hegedülni tanultak, rengeteget olvastak. Utána a zenei gimnázium,
s vele párhuzamosan a konzervatórium következett, ugyancsak kitűnő eredménnyel.
Útjaik szétváltak. Az ELTE Bölcsészkarának német-történelem szaka, a Zeneaka-
adémia zeneszerzés szaka a következő stáció, a végén jeles diplomával. Gyakornoki
állás az egyetemen, egy év elmúltával summa cum laude doktori értekezés, mely
bíráloi szerint akár kandidátusi is lehetett volna. Akkor volt huszonhárom éves, s
ez volt nagyjából az utolsó kívülről jövő elismerés, amit még képes volt felfogni
(és elhinni).

Augusztusban házasodtunk össze, s egy év elteltével, újdonsült házasként egyedül, egy ösztöndíjas évet töltött Mannheimben. Sok ismeretlen, majd ismerős, kiknek egy része szakmai és emberi jóbaráttá vált az azóta eltelt évek során. Idehaza pedig várta a tanítás.

Gondolkodni, együtt gondolkodni, igen. És töprengeni. De gondolatait, elképzeléseit másokra ráerőltetni, a szakma problémáit a tekintély súlyával megoldani soha nem volt képes. Elvette az erejét ez az évtizedes küzdelem, augusztusban meghaltak ikergyerekeink, elfáradt, elbizonytalanodott s végül más lehetőséget nem látva – mit nem adott volna egy kutatói állásért – otthagya a tanszéket és négy éven keresztül a Gorkij Könyvtár német referense volt. Nem rá volt ott szükség, nem volt neki való.

Amennyire erejéből, energiájából futotta, futhatta, a mindennapi könyvtári robot mellett próbált azzal foglalkozni, amihez hite szerint legalább valamennyire értett, s ami mindig is érdekelt, a nyelvészettel. Kevés munkája közül a legtöbb ebben az időszakban született. A kis valenciasszótár átlépte a százezres példányszámot.

Verőce, virágok, gombák, hegedű, kártyagyűjtés, olvasás, versek, versek.

Az idő múlásával a magánélet emberi gondjai egyre jobban igénybe vették és a négyéves vargabetű után füllábbal – de egész szívvel – visszament a tanszékre. Persze addigra a tanszék sem az a tanszék volt, nemcsak ő változott.

Összeköltöztünk idős szüleivel, és az együtt mindig is vállalni gondolt tennivalók, az eleve reménytelenségre ítélt igyekezet – őket egy hosszú, gyötrő, de becsületben eltöltött élet végén elégedettnek és gondtalannak látni – mindjobban gúzsba kötötték. Jóllehet ezidő alatt a tudományos életnek nevezett akciókban résztvenni nemigen tudott, azért egy-egy ponton sikerült kapcsolatot teremtenie a pályát nemelhagyók jóvoltából a pesti és szegedi tanszéken folyó munkákkal. Ezek adták utolsó munkával töltött éveit gerincét. És a törekeny hit abban, hogy szeret tanulni, tud gondolkodni, mindent be lehet pótolni, csak legyen meg hozzá az energiája, az egészsége. Hihetetlen erőfeszítéssel dolgozta végig a napokat, hajnaltól késő estig, évről évre.

Tizenöt, szinte a szakmából kiszakítottan, jobbára nem a tanszéken töltött év után, felkérés a docensi pályázat beadására. Önkéntelenül is végigfutott rajta, egyáltalán ki tartotta még valóban számon a szakmában, ki gondolta, hogy még számíthat rá? Elvállalja? Végül is hosszas vajúdas után igent mondott, majd rá két hónapra a szó szoros értelmében földre küldte a betegséget.

Másfél év küzdelem után – aminek minden percét, hála Istennek, együtt élhetjük végig, gondolkodva és titkon bizakodva – 2001 augusztusában, Szt. István napján halt meg.